MOTIVAȚIA ÎNVĂȚĂRII – FACTOR DETERMINANT AL DEZVOLTĂRII PERSONALITĂȚII ELEVULUI ADOLESCENT

LEARNING MOTIVATION – DETERMINING FACTOR OF PERSONALITY DEVELOPMENT OF ADOLESCENT STUDENTS

Mirela PANDELICĂ, ORCID: 0000-0001-9122-0188
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 37.091.53-056.6:159.947.5 e-mail: mirela.pandelica17@yahoo.com

În ultimii ani, s-a constatat creșterea interesului în ceea ce privește studiul motivației, așa cum putem observa și din preocupările autorilor contemporani, motivația umană fiind punctul central al activității umane, fie că este legată de muncă, educație, psihoterapie sau sport. Motivația reprezintă unul dintre cele mai importante mistere din știință, totodată, fiind unul dintre factorii determinanți pentru succesul școlar [2, p.97-101].

Comportamentele nu apar şi nu se manifestă în sine, fără incitare, direcţionare şi susţinere energetică, orice comportament are cauze, chiar dacă nu există un scop, motivaţia fiind cea care explică de ce respectivul comportament s-a produs, de aceea profesorul trebuie să acorde o atenție sporită factorilor declanșatori care conduc la sporirea motivației învățării. Pe larg, termenul de motivaţie reuneşte „ansamblul factorilor dinamici care determină conduita unui individ" sau „*totalitatea mobilurilor interne ale conduitei, fie că sunt înnăscute sau dobândite, conştientizate sau neconştientizate, simple trebuinţe fiziologice sau idealuri abstracte*" [3].

Deși motivația nu ne îndreaptă spre atingerea succesului, efectele comportamentale rezultate în urma acțiunii acesteia pot avea efecte asupra evitării unor obstacole sau întăririi unor acțiuni, deducându-se faptul că există o direcționalitate care vine din interior, având ca țintă atracția sau repingerea unor ținte. Dinamismul relației vine din faptul că persoana este o entitate deschisă, dependentă de mediul înconjurător, motivația fiind cea care evidențiază dependența individului în sensul creșterii, funcționării și autoreglării, atât în plan psihic, cât și psihologic [3, p.674]. În ceea ce privește motivația pentru învățare, asocierea acesteia cu performanța, cu rezultatele școlare, devine un stereotip și, în acest sens, este necesară schimbarea atitudinii prin concentarea atenției nu pe performanța percepută, în cazul învățării – nota, ci pe dezvoltarea elevului pe toate dimensiunile personalității (cognitiv, afectiv, comportamental). Este bine cunoscut faptul că există elevi care pot întâmpina dificultăți în ceea ce privește cunoștințele declarative, însă pot excela pe dimensiunea procedurală și astfel verificarea performanțelor acestora nu este relevantă atât în ceea ce privește dezoltarea personalității și nici a motivației pentru învățare.

Golu susține că „motivul, scopul şi mijlocul, componente ale activității, reprezintă una din trăsăturile esenţiale ale saltului de la organizarea psihocomportamentală de tip preconştient, instinctiv la cea de tip conştient, raţional" [3, p.675].

La om, conştientizarea care domină activitatea face ca instinctul să nu domine motivul, iar acesta este evaluat pe baza unui întreg mecanism psihic, însă acest fapt nu poate fi generalizat, existând și motive inconștiente, dar și impulsuri care pot duce la comportamente automate, nefiind eliberate intenționat [3, p.669-679].

Leontiev consideră motivele ca fiind „trebuinţele conştientizate”, în afară de nuanţa uşor intelectualizată a acestei definiţii, subliniem şi faptul că ea îngustează mult sfera noţiunii respective, este ştiut că nu toate sunt conştiente. Dimpotrivă, multe dintre ele sunt inconştiente, cu un substrat nu prea clar delimitat, dar cu un rol important în activitate, întreaga doctrină psihanalitică demonstrând acest fapt [4, p.163].

Ștefan Bârsănescu vede educaţia o necesitate socială, urmărind „transplantarea” culturii de la o generaţie la alta. Prin conceptul de „educaţie” se exprimă o realitate foarte complexă, ce rezidă într-un complex de acţiuni care izvorăsc din iubirea pe care educatorul o simte pentru copil şi care se manifestă în trei direcţii fundamentale, prin trei forme de activitate: îngrijire, îndrumare şi cultivare [1]. Din această perspectivă, tehnicile expresiv-creative vin în sprijinul elevului și profesorului, făcându-l să conștientizeze faptul că activitatea la nivelul clasei trebuie să pornească de la activități simple, dar stimulative, învățarea să ia traseul ascendent, al descoperirii, făcându-l pe elev să devină propriul creator de idei, să-l determine să caute răspunsuri la întrebări, oferindu-i-se suport complementar în mediul online, preferat de aceștia, unde informațiile vin cu ușurință. Pornirea demersului didactic de la abstract, de la teorii, atâta timp cât acestea sunt accesibile elevului oricând si oriunde, devine anostă, în schimb, ar trebui realizate pe parcursul orelor o serie de activități simple, active și creatoare, utilizând materiale naturale și diversificate, care să-i arate elevului că este capabil de a realiza obiectivele propuse și care să faciliteze insight-ul.

Teoria lui Lewin consideră învățarea ca un proces relativist prin care un cursant dezvoltă o nouă perspectivă sau le schimbă pe cele vechi. Conform teoriei, învățarea nu este un proces mecanic de conectare a stimulilor și a răspunsurilor în cadrul unui organism biologic. Psihologia câmpului explică dezvoltarea intuiției ca o schimbare a structurii cognitive a spațiului de viață.

Teoria lui Lewin consideră învățarea ca un proces relativist prin care un învățat dezvoltă o nouă înțelegere sau le schimbă pe cele vechi. Conform teoriei, învățarea nu este un proces mecanic de conectare a stimulilor și a răspunsului în cadrul unui organism biologic. Psihologia câmpului explică dezvoltarea insight-ului ca o schimbare a structurii cognitive a spațiului de viață” [5].

Din această perspectivă, profesorul este imperios necesar să provoace elevul în maniera dezvoltării insight-ului care reprezintă schimbarea structurii cognitive.

Scopul școlii este acela de a se apropia de elev și astfel să-l determine să actioneze în ceea ce privește obținerea de informații clarificatoare, de conceptualizare. Analizând teoriile învățării, constatăm că elevul adolescent are nevoie de confirmare, de validare, de autonomie, astfel că tehnicile expresiv-creative satisfac aceste nevoi, activitatea îndreptată în acest sens concentrându-se pe experiența creatoare și nelăsând loc de comparații

între elevi, de stabilire a unei scale valorice în ceea ce privește performanța, oferindu-i elevului posibilitatea să actioneze liber și independent.

Refernțe:

1. ALBULESCU, I. *Istoria pedagogiei româneşti*. Syllabus – ID. Cluj-Napoca: Universitatea Babeș Bolyai, 2005.
2. FARAH-JARJOUR, B. Learning Motivation: A self-determination theory perspective. In: *Studia Universitatis Moldaviae. Seria „Științe ale educației”*, 2014, nr.5(75), pp.97-101. ISSN 1857-2103 ISSN online 2345-1025.
3. GOLU, M. *Fundamentele psihologiei*. Ediția a V-a. Bucureşti: Editura Fundaţiei „România de Mâine”, 2007, pp. 669-679. Vol. I şi II. ISBN 978-973-725-857-1, general 978-973-725-858-8 I 978-973-725-859-5 II.
4. ZLATE, M. *Fundamentele psihologiei*. Bucuresti: Editura Universitară, 2006, pp.246-253. ISBN: (10) 973-749-059-2.
5. https://www.psychologydiscussion.net/learning/learning-theory/lewins-field-theory-of-learning-education/2525, accesat 01.02.2022, ora 15:17.